

Пшенична Ірина Сергіївна

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри іноземних мов

Київського національного університету

технологій та дизайну (м. Київ)

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК ОСНОВНА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Дослідженнями вчених було підтверджено, що часто й правильно застосовувана самостійна робота розвиває довільну увагу дітей, виробляє в них здатність міркувати, запобігає формалізму в засвоєнні знань і взагалі формує самостійність як рису характеру. Це зумовлює введення обов'язкових і різноманітних самостійних робіт у практику шкільного навчання.

Разом з тим, організація освітньої діяльності студента є значно ширшою, передбачає включення поряд з аудиторною сукупності домашньої, позааудиторної й загальної самостійної роботи, причому за різними напрямками підготовки фахівця. Тому виявляється найменш вивченою, але одночасно найбільш цікавою з позицій психологічного аналізу освітньої діяльності, самостійна робота студента в умовах підготовки у закладах вищої освіти.

У зв'язку з цим усе більшого значення набуває самостійна робота студентів, яку визначаємо як основну організаційну форму здійснення самостійної освітньої діяльності студентів різних спеціальностей. Цій проблемі протягом досить тривалого періоду часу приділяється увага в літературі з педагогіки, психології й методики викладання окремих дисциплін, вивчається бюджет часу студентів, способи раціональної організації й культури розумової праці в застосуванні до дисциплін закладів вищої освіти різного профілю.

Організація аудиторної й позааудиторної самостійної роботи в процесі навчання у вищій школі, формування вмінь навчальної праці є основою для післядипломної освіти й подальшого підвищення кваліфікації фахівців. Таким чином, у вищій школі студенти повинні отримати підготовку до подальшої самоосвіти, а засобом досягнення перерахованих цілей і виступає самостійна робота.

Більшість дидактів під самостійною роботою розуміють розмаїття видів діяльності (індивідуальної й колективної) тих, хто навчається, на класних чи аудиторних або позакласних чи позааудиторних заняттях або вдома, відповідно до певних завдань за умови безпосереднього невтручання вчителя чи викладача.

Дослідники, які займаються даною проблемою стосовно вищої школи (С.І. Архангельський, В.К. Буряк, М.Г. Гарунов, Є.Я. Голант, Б.Г. Юганзен, С.І. Зінов'єв, О.Г. Молібог, Р.А. Нізамов, М.Д. Нікандров, П.І. Підкасистий та ін.), вкладають у термін «самостійна робота» різний зміст. Так, поняття «самостійна робота» трактують як:

- самостійний пошук необхідної інформації, набуття знань, використання цих знань для розв'язання навчальних, наукових і професійних завдань (С.І. Архангельський [1]);

- як діяльність, що складається з багатьох елементів: творчого сприйняття й осмислення навчального матеріалу в ході лекції, підготовки до занять, екзаменів, заліків, виконання курсових і дипломних робіт (О.Г. Молібог [6]);

- як різноманітні види індивідуальної, групової пізнавальної діяльності студентів на заняттях або в позааудиторний час без безпосереднього керівництва, але під наглядом викладача (Р.А. Нізамов [7]);

- організація самостійної роботи у вищій школі розглядається як система заходів, спрямованих на виховання активності й самостійності як рис

особистості, на набуття вмінь і навичок раціонального отримання корисної інформації (Б.Г. Юганзен [4]);

- ряд авторів (В. Граф, І.І. Ільясов, В.Я. Ляудіс) розглядають її як систему організації педагогічних умов, що забезпечують управління освітньою діяльністю, яка відбувається за відсутності викладача [2];

- у окремих підходах самотійна робота ототожнюється з самоосвітою (С.І. Зінов'єв [3]).

Як чітко проглядається з наведених вище визначень і тлумачень, самотійна робота розглядається, з одного боку, як різновид діяльності, що стимулює активність, самотійність, пізнавальний інтерес, і як основа самоосвіти, поштовх до подальшого підвищення кваліфікації, а з іншого – як система заходів чи педагогічних умов, що забезпечують керівництво самотійною діяльністю студентів.

Самотійна робота виконує пізнавальну, навчальну й виховну функції, а як метод навчання – контролюючу функцію, отже розширює й поглиблює отримані на заняттях знання, сприяє формуванню вмінь і навичок вивчення літератури, виховує самотійність, творчість, переконаність.

Отже, самотійна робота представляє собою одну з найважливіших і широко обговорюваних проблем навчання в середній школі й у закладах вищої освіти з позицій вимог сучасної педагогічної науки й суспільства в цілому.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Архангельский С.И. Учебный процесс в высшей школе, его закономерные основы и методы: учеб.-метод. пособие / Сергей Иванович Архангельский. – М.: Высш. школа, 1980. – 368с.

2. Граф В. Основы организации учебной деятельности и самостоятельной работы студентов: Учебн.-метод. пособие / В. Граф, И.И. Ильясов, В.Я. Ляудис. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1981. – 79с.

3. Зиновьев С.И. Учебный процесс в советской высшей школе / Сергей Иванович Зиновьев. – М.: Высшая школа, 1975. – 316 с.

4. Иоганзен Б.Г. Педагогическая деятельность и научная организация труда / Бода Германович Иоганзен. – Томск: Томск. ун-т, 1973. – 61 с.

5. Малихін О.В., Гриценко І.С. Теоретичні основи реалізації компетентнісного підходу в організації самостійної освітньої діяльності: монографія / О. В. Малихін, І. С. Гриценко. – Київ: НУБіП України, 2016. – 489 с.

6. Молибог А.Г. Вопросы научной организации педагогического труда в высшей школе / Александр Григорьевич Молибог. – [2-е изд., доп.]. – Минск: Вышэйш. школа, 1975. – 288с.

7. Низамов Р.А. Дидактические основы активизации учебной деятельности студентов / Равиль Авзалович Низамов. – Казань: КГУ, 1975. – 130 с.